Europos Parlamentas
2024-2029

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

2024/2124(INI)

16.07.2025

PRANEŠIMO PROJEKTAS

Moterų verslumas kaimo ir salų vietovėse bei atokiausiuose regionuose
(2024/2124(INI))

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

Pranešėja: Elžbieta Katarzyna Łukacijewska

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 7

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA 9

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl moterų verslumo kaimo ir salų vietovėse bei atokiausiuose regionuose (2024/2124(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija)[1],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2023/970, kuria, nustatant darbo užmokesčio skaidrumo ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, griežčiau taikomas vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas[2],

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinčiųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES[3],

– atsižvelgdamas į 2020–2025 m. ES lyčių lygybės strategiją,

– atsižvelgdamas į Europos investicijų fondo ir Europos investicijų banko grupės lyčių strategiją[4],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės[5],

– atsižvelgdamas į Europos inovacijos ir technologijos instituto ir Europos inovacijų tarybos moterų lyderystės programą[6],

– atsižvelgdamas į Europos mokslinių tyrimų erdvės lyčių lygybės planus[7],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 3 d. rezoliuciją dėl moterų ekonominės nepriklausomybės užtikrinimo skatinant verslumą ir savarankišką darbą[8],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

---

[1] OL L 204, 2006 7 26, p. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] OL L 132, 2023 5 17, p. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] OL L 188, 2019 7 12, p. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.
[8] OL C 465, 2022 12 6, p. 54.

– atsižvelgdamas į Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto nuomonę,

– atsižvelgdamas į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi moterys atlieka svarbų vaidmenį kaimo ekonomikoje, tačiau vis dar susiduria su teisinėmis, finansinėmis, kultūrinėmis ir infrastruktūros kliūtimis verslumui ir ekonominei nepriklausomybei; kadangi kaimo vietovės yra neatsiejama Europos gyvenimo būdo dalis, nes jos atspindi tradicijų ir pažangos pusiausvyrą;

B. kadangi tikslinė praktinė parama, pvz., mikropaskolos, mentorystė ir supaprastintos procedūros, gali suteikti daugiau galių pradedantiesiems verslininkams;

C. kadangi moterys atokiausiuose ir atokiuose regionuose susiduria su didesniais iššūkiais ir kliūtimis dėl izoliacijos, senėjančios visuomenės ir ribotų paslaugų;

D. kadangi vis dar sunku suderinti verslumą su šeimos gyvenimu, ypač kaimo vietovėse, kuriose viešosios paslaugos yra ribotos;

E. kadangi smurtas dėl lyties, stigmatizacija ir paramos trūkumas kenkia moterų dalyvavimui socialiniame ir ekonominiame gyvenime kaimo vietovėse, nes trūksta paramos tinklų ir ryškesnių tradicinių lyčių vaidmenų;

F. kadangi skaitmeninė įtrauktis yra labai svarbi moterims, kad jos galėtų dalyvauti mokymuose, patekti į rinkas ir naudotis nuotolinio darbo bei inovacijų galimybėmis; kadangi mergaičių gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) švietimas gali padėti panaikinti lyčių nelygybę;

G. kadangi parama moterims ūkininkavimo, tradicinių amatų ir kūrybos sektoriuose prisideda prie vietos ekonominio atsparumo, kultūros išsaugojimo ir kartų kaitos;

H. kadangi pagal lytį suskirstyti duomenys yra labai svarbūs plėtojant kaimo verslumo politiką, kuria veiksmingai atsižvelgiama į konkrečius moterų poreikius;

Konkurencingumo aspekto integravimas

1. pabrėžia, kad moterys verslininkės yra pagrindinė inovacijų, sanglaudos ir konkurencingumo kaimo vietovėse varomoji jėga; ragina gerinti prieigą prie inovacijų finansavimo, pritaikytų paramos programų mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir galimybių žaliojoje ir skaitmeninėje ekonomikoje, užtikrinant, kad moterys verslininkės galėtų visapusiškai dalyvauti besiformuojančiose rinkose;

2. ragina plėtoti struktūrizuotus mentorystės tinklus ir tarpusavio mokymosi platformas, visų pirma tokiose srityse kaip skaitmeninimas, finansai ir administravimas;

3. primygtinai ragina valstybes nares propaguoti kaimo moterų verslininkių sėkmės istorijas rengiant informuotumo didinimo kampanijas, kuriomis būtų didinamas matomumas, pasitikėjimas ir bendruomenės dalyvavimas;

4. ragina Komisiją ir Europos lyčių lygybės institutą, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, išnagrinėti pagrindines kliūtis moterų užimtumui ir verslumui, be kita ko, atokiausiuose ir atokiuose regionuose;

5. remia Komisijos strategiją dėl taupymo ir investicijų sąjungos ir įtraukių finansinių priemonių kūrimo ir plėtros, įskaitant ES investicijų taupymo sąskaitą, siekiant padidinti ir palengvinti ES įmonių galimybes gauti finansavimą;

6. ragina tikslingai investuoti į skaitmeninę infrastruktūrą, įgūdžių ugdymą ir įtraukias skaitmeninės politikos sistemas, kuriomis būtų užtikrinama, kad kaimo moterys nebūtų paliktas nuošalyje vykdant skaitmeninę pertvarką;

7. ragina imtis tikslinių priemonių siekiant pagerinti moterų, ypač siekiančių ūkininkių ir įmonių savininkų, galimybes naudotis žeme, finansavimu, švietimu ir mokymu;

8. ragina Komisiją pagal atitinkamas programas skirti tinkamą finansavimą moterų vadovaujamoms įmonėms kaimo ir atokiose vietovėse, ypač inovatyviuose sektoriuose ir turizmo sektoriuje, remti;

Pasirengimo aspekto integravimas

9. ragina valstybes nares užtikrinti, kad švietimas apimtų skaitmeninius įgūdžius ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos dalykus taip, kad būtų kovojama su žalingais lyčių stereotipais ir remiamas išsamus mokymas apie sutikimą ir teises;

10. primygtinai ragina valstybes nares teikti lyčiai atžvalgius mokymus, skubios pagalbos paslaugas ir infrastruktūrą, kad būtų sušvelnintas krizių poveikis kaimo bendruomenėms;

Tradicinė kultūra ir amatai

11. palankiai vertina bendruomenes, kurios priima moterų vadovaujamą vietinį ūkininkavimą ir tradicinius amatininkus, pvz., tuos, kuriuos puoselėja vietos namų šeimininkų asociacijos, paminklai ir muziejai, kurie visi padeda skatinti turizmą ir socialinį pasididžiavimą vietos bendruomenėje;

12. atkreipia dėmesį į tradicinių amatų ir žiedinės vietos ekonomikos socialinį ir ekonominį potencialą, ypač vyresnio amžiaus moterims; ragina Komisiją ir valstybes nares remti kartų verslumą ir amatų vertės grandines vykdant mokymo, finansavimo ir matomumo veiksmus;

13. ragina skatinti mokymąsi visą gyvenimą, ankstesnio mokymosi pripažinimą ir vyresnio amžiaus moterų skaitmeninę įtrauktį kaimo vietovėse;

14. ragina labiau remti šimtamečių senų amatų tradicijų, pvz., audimo, siuvinėjimo ir keramikos, išsaugojimą, ką skatina daugelis kaimo namų šeimininkių asociacijų;

Ūkininkavimas

15. pabrėžia, kad reikia skatinti moterų indėlio žemės ūkyje, įskaitant šeimos valdomus ūkius, matomumą, pripažinimą ir vertinimą; ragina užtikrinti lyčių požiūriu vienodas galimybes naudotis žeme, bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) fondais, konsultavimo paslaugomis, parama inovacijoms ir paveldėjimo teisėmis;

16. ragina valstybes nares rinkti pagal lytį suskirstytus duomenis apie žemės nuosavybę, žemės ūkio lyderystę ir neoficialų moterų indėlį;

17. ragina imtis priemonių, kuriomis būtų remiamos jaunos ūkininkės, nes kartų kaita yra labai svarbi siekiant išlaikyti žemės ūkio veiklą, nes taip užtikrinamas apsirūpinimo maistu saugumas ir gyvybingos kaimo bendruomenės;

18. ragina užtikrinti didesnę įtrauktį kaimo vietovėse ir atsparias bei gerai sujungtas vietoves, kuriose plačiajai visuomenei būtų teikiami saugūs, aukštos kokybės produktai ir paslaugos;

Vienodos galimybės naudotis infrastruktūra ir paslaugomis

19. pabrėžia, kad vienodos galimybės naudotis infrastruktūra, pvz., sparčiuoju internetu ir patikimu transportu, yra labai svarbios, kad kaimo moterys galėtų dalyvauti ekonominiame, švietimo ir pilietiniame gyvenime;

20. ragina investuoti į socialines įmones, kooperatyvus ir su priežiūra susijusius verslo modelius, kurie įgalina kaimo moteris ir kartu tenkina vietos poreikius, pvz., vaikų priežiūrą, vyresnio amžiaus žmonių priežiūrą ir bendruomenės gerovę;

21. pabrėžia, kad ribotos galimybės naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant gimdyvių priežiūrą ir psichikos sveikatos paslaugas, daro neproporcingai didelį poveikį moterims kaimo, salų ir atokiausiuose regionuose; ragina valstybes nares užtikrinti pagrindinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, įperkamumą ir tęstinumą pasitelkiant mobiliąsias klinikas ir telemediciną;

Smurtas

22. pripažįsta, kad smurtas dėl lyties, įskaitant smurtą šeimoje, ekonominę, seksualinę ir psichologinę prievartą, yra rimta kliūtis moterų savarankiškumui ir dalyvavimui ekonominiame gyvenime kaimo ir salų regionuose;

23. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad moterų verslumas kaimo, salų ir atokiausiuose regionuose būtų tinkamai remiamas pagal daugiametę finansinę programą po 2027 m., įskaitant finansavimą pagal atitinkamas programas, pvz., BŽŪP, programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą; pabrėžia, kad svarbu sudaryti palankesnes sąlygas moterų vadovaujamoms kaimo įmonėms, kooperatyvams ir bendruomeniniams projektams gauti ES finansavimą;

24. pakartoja, kad būtina parengti išsamią ES moterų verslumo kaimo, salų ir atokiausiuose regionuose strategiją, ir ragina šiai strategijai aiškiai skirti specialius finansinius išteklius ir finansavimo mechanizmus;

°

° °

25. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Moterys kaimo, salų ir atokiausiuose regionuose yra pagrindiniai bendruomenės gerovės, ekonominio atsparumo ir socialinės sanglaudos veiksniai. Vis dėlto visoje ES, įskaitant tokias šalis kaip Lenkija, jos ir toliau susiduria su socialinėmis, finansinėmis ar teisinėmis kliūtimis, ribojančiomis jų visapusišką ekonominį dalyvavimą. Šioje ataskaitoje siekiama išsiaiškinti šiuos iššūkius ir kartu pateikti praktinių ir tikslinių rekomendacijų, kaip stiprinti moterų verslumą, socialinę įtrauktį ir ilgalaikę ekonominę nepriklausomybę kaimo vietovėse.

Daugelyje valstybių narių kaimo moterys patiria neproporcingai didelį poveikį dėl nepakankamos galimybės gauti finansavimą, įperkamas vaikų priežiūros paslaugas, tinkamas transporto jungtis, skaitmeninę infrastruktūrą ir lyčiai atžvalgias paramos sistemas. Nors vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas ir tradicinė priežiūros našta išlieka miestuose, kaimo vietovėse jie dažnai didėja. Pavyzdžiui, Lenkijoje moterys periferinėse ir retai apgyvendintose savivaldybėse dažnai derina neapmokamą priežiūros darbą su neoficialiu darbu ar šeimos ūkiu, be pripažinimo ar socialinės apsaugos. Vis dėlto vietos lygmens iniciatyvos, pavyzdžiui, vietos namų šeimininkų asociacijos ar kaimo kooperatyvai, įrodė, kad moterys, gavusios tinkamą institucinę paramą, gali skatinti sėkmingą vietos ekonomiką, išsaugoti kultūros paveldą ir kurti įtraukias inovacijų ekosistemas.

Šioje ataskaitoje pabrėžiama, kad reikia pereiti nuo pavienių intervencijų prie visapusiškesnio ir labiau lyčiai atžvalgaus požiūrio. Joje raginama integruoti lyčių lygybės aspektą į kaimo plėtros, sanglaudos, skaitmeninę ir žemės ūkio politiką. Dokumente taip pat pabrėžiama, kad svarbu rinkti pagal lytį suskirstytus duomenis, didinti informuotumą apie moterų indėlį į vietos ekonomiką ir remti jų dalyvavimą gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos bei skaitmeninės pertvarkos procesuose. Tokios priemonės yra labai svarbios siekiant užtikrinti, kad moterys nebūtų paliktos nuošalyje pertvarkant kaimo vietoves.

Ypatingas dėmesys skiriamas finansavimo galimybėms. Moterys verslininkės kaimo vietovėse, ypač pirmą kartą dirbančios verslininkės arba slaugos, turizmo ar tradicinių amatų sektoriuose dirbančios moterys, vis dar susiduria su neproporcingais sunkumais gauti kreditą ir paramą verslui. Atsižvelgiant į tai, ataskaitoje palankiai vertinama ES investicijų taupymo sąskaitos (ISA) iniciatyva ir raginama parengti specialią versiją, pritaikytą kaimo vietovių moterims. Be to, jis primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad daugiametėje finansinėje programoje (DFP) po 2027 m. būtų numatytas moterų verslumui skirtas finansavimas pagal BŽŪP, programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą.

Ataskaitoje taip pat aptariamas kaimo darbo žemės ūkyje pobūdis atsižvelgiant į lyčių lygybę. Nepaisant to, kad moterys atlieka pagrindinį vaidmenį žemės ūkio gamybos ir ūkio valdymo srityse, jos dažnai yra nematomos oficialioje statistikoje ir formuojant politiką. Vis dar kyla sunkumų dėl galimybės naudotis žeme, teisingo atlyginimo, paveldėjimo teisių ir galimybės naudotis BŽŪP lėšomis. Kaip matyti iš FEMM komitetui pristatytų tyrimų, daugelyje valstybių narių, įskaitant Lenkiją, vis dar vyrauja tokie modeliai kaip „įpėdinio sūnus“ ir nepakankamas moterų įnašų įvertinimas.

Ataskaitoje nagrinėjamas ne tik ekonomikos, bet ir prieigos prie paslaugų, smurto ir atskirties ryšys. Smurtas dėl lyties yra plačiai paplitęs reiškinys, apie kurį dažnai nepranešama kaimo vietovėse dėl stigmatizavimo, paslaugų trūkumo ir stiprių tradicinių lyčių vaidmenų. Ataskaitoje pabrėžiama, kad skubiai reikia prieinamų, konfidencialių ir gerai finansuojamų

paramos sistemų, taip pat bendruomeninių informuotumo didinimo ir prevencijos priemonių.

Svarbu tai, kad šia iniciatyva ne tik reaguojama į esamą nelygybę; joje taip pat pateikiama vizija. Įtraukios kaimo plėtros vizija, pagal kurią moterys yra ne pomėgiai, o pagrindiniai veikėjai. Tradiciniai amatai, žemės ūkis, žiedinė ekonomika ir skaitmeninės inovacijos yra ne tarpusavyje nesuderinami, o tarpusavyje susiję. Kur moterų darbas yra matomas, vertinamas ir remiamas.

Ataskaita grindžiama galiojančiais ES teisės aktais ir strategijomis, įskaitant Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvą, Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvą arba 2020–2025 m. lyčių lygybės strategiją. Jis suderintas su Bendrųjų nuostatų reglamento tikslais ir lyčių aspekto integravimo bei teritorinės sanglaudos principais.

Rengiant šią ataskaitą buvo atsižvelgta į akademinių ekspertų, pilietinės visuomenės ir Europos Parlamento narių nuomones. Pranešėja norėtų padėkoti visiems, kurie pasidalijo savo patirtimi, analize ir praktiniais pavyzdžiais. Jų indėlis padėjo parengti plataus užmojo politikos planą, kuris būtų pagrįstas realybe.

Moterų verslumas kaimo vietovėse nėra nišinis klausimas. Tai teisingumo, sanglaudos ir tvaraus vystymosi klausimas. Veikti reikia dabar.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėja pareiškia, kad į savo pranešimą įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdama pranešimo projektą, gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[1], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
Pietryčių technologijų universitetas (Airija)
YOLO – gyvenate tik vieną kartą
Vereniging universiteiten van Nederland
Galvėjaus universitetas
2. Trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovai

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėja.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, pranešėja pareiškia, kad ji atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[1] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 6 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).